

OKTATÁSMÓDSZERTANI KÉZIKÖNYV TANÁRSZAKOS HALLGATÓKNAK ÉS GYAKORLÓ PEDAGÓGUSOKNAK

Korom Alexandra, PhD-hallgató, SZTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola,
Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék

„Általában annak, hogy tud-e valaki vagy sem,
a tanítani tudás a jele.”
Arisztotelész

A 2020-ban hirtelen ránk zúduló pandémia mindenki életébe változásokat hozott és az új helyzethez gyors alkalmazkodási készséget követelt meg. A vírus a megszokott frontális, jelenléti iskolai oktatást percek alatt, átmenet nélkül az online világba kényszerítette és ezzel együtt új tanítási és tanulási próbatételek elé állította a pedagógusokat és a diákokat is egyaránt. A digitális tér és az abban való oktatás új módszertani kihívásokat igényel. Bár 2016-ban elkészült Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája, mégis a felsőoktatásban a digitális oktatás terén egy lassú, szigetszerű változást láthatunk, amelynek egyik legfőbb oka az oktatók megfelelő kompetenciájának, valamint az intézmények többségében az átfogó belső oktatóképzésének hiánya (Papp-Danka, 2021, p. 15).

Papp-Danka Adrienn 2021-ben megjelent kézikönyve ezért több szempontból is hiánypótló az oktatásmódszertani szakirodalom palettáján. A világjárvány közepén készült 91 oldalas könyv nagyszerűen reagál a kialakult helyzetre, olyan módszertani megoldásokat kínál, amelyek a személyes és az online oktatásba is jól beilleszthetők. A hét fejezetből álló jegyzet jól szerkesztett, ezáltal könnyű felhasználást biztosít a tanárszakos hallgatóknak és gyakorló pedagógusoknak. A kiadvány bár a Magyar Táncművészeti Egyetem tankönyv- és jegyzetsorozata keretében jelent meg, a tánctanárok mellett hasznos forgatnivaló lehet köznevelésben és felsőoktatásban tanítók, valamint tanfolyamvezetők számára is.

A kiadvány külsejében is reprezentatív és figyelemfelkeltő, a borítón elhelyezett színes szövbuborékok a címmel összhangban már aposztrofálják a jegyzet ígéretes és változatos tartalmát. A kézikönyv felépítése követi az előszóban felvázolt tanítási-tanulási folyamat három szakaszát, amely ívén a módszertani eszközök az írásban bemutatásra kerülnek (Papp-Danka, 2021, pp. 10–11).

Külön kiemelném a könyvben elhelyezett piktogramokat, amelyek frappáns vizuális segítséget nyújtanak a kézikönyv használatához, ezzel is igazodva a századunk által elvárt oktatási trendekhez. A balettrúd mellett álló figura a táncos-mozgásos órákon, míg a számítógép mellett ülő stilizált alak az online térben is alkalmazható módszereket jelöli az olvasó számára. Azon módszertani javaslatokat, amelyek mellett egyik jelet sem fedezi fel az olvasó, azt a szerző osztálytermi keretek között, elméleti

órákhoz javasolja. A hiperhivatkozások és a letölthető segédanyagok bővítik a könyv hasznosságát, így a felhasználó olvasás közben rögtön betekinthez a számára releváns témákba. A könyv ezáltal kiszolgálja célját és hidat teremt a felhasználó számára az offline és online világok között.

A kötet bevezetésében az oktatásmódszertan helyzetét ismerteti Papp-Danka hazai és nemzetközi viszonylatban is. Az online tér lehetőséget ad a tantermi falakon kívüli oktatásnak, képzéseknek. A szerző bevezetőjében többek között olvashatunk a nemzetközi trendekhez igazodó hazai Kárpát-medencei Online Oktatási Centrum (K-MOOC) nevű kezdeményezéséről, amelyhez a Magyar Táncművészeti Egyetem két elméleti kurzussal is csatlakozott a 2021/22-es tanévtől. A fejezet ezen kívül rávilágít arra a helyzetre is, hogy a pedagógusoknak a világjárvány mellett, a hétköznapi szokáskörnyezetükből adódóan megváltozott igényű tanulókhöz is alkalmazkodni kell.

A fejezet záró részében a szerző jogos kritikával illeti az oktatók jelenlegi módszertani gyakorlatát. Papp-Danka szerint a felsőoktatás oktatásmódszertani gyakorlata még mindig a tartalomra fókuszál, aminek a megosztása régi, elavult, nem tanulás-támogató jellegű módszerekkel történik és ez a tanuló fejlődéséhez már nem járul hozzá. A jelenlegi e-learning rendszerek inkább állandósították, mintsem megváltoztatták az oktatásmódszertant. Példaként említi a Magyar Táncművészeti Egyetemen készült digitális oktatással kapcsolatos felmérés eredményét, amely alapján jól látható, hogy bár vannak törekvések a digitális oktatásra, viszont csak egy meghatározott oktatói kör él ezekkel az innovatív lehetőségekkel és az új módszerekkel.

Haladó szellemű oktatásmódszertani megoldásokat kínál a jegyzet második és egyben legnagyobb fejezete, amely a szerző tanítási-tanulási folyamatról szóló gondolatai mentén haladva három különböző témában összesen 41 különböző gyakorlatot és lehetőséget mutat be. Az egy-egy gyakorlat vagy módszertani lehetőség a fent említett piktogramokkal ellátott rövid elméleti részt, leírást és egy példát tartalmaz. A példák hozzájárulnak az elméleti leírás gyakorlatiasabb megértéséhez, amihez a szerző nagy segítséget nyújt a példákban elhelyezett általa válogatott weboldal ajánlásokkal (többek között: prezentációkészítés, szavazatszámoló rendszerek, segítő alkalmazás infografikai és szófelhő elkészítéséhez, blogmotor szolgáltatás, TED és TeacherTube tananyagmegosztó oldalak, szókértő-készítő online alkalmazás, elektronikus úrlap, idővonal és gondolattérkép készítő alkalmazás, stb.), esetenként minta mellékletekkel. A mellékletek a jegyzet 7. fejezetében, külön egységként találhatóak meg és az alábbi módszertani megoldásokhoz nyújtanak támpontot: tantárgyleírás tematika, tanulástervezés, önértékelés, társ- és oktatói értékelés, csoportmunka értékelés.

Fontosnak érzem kiemelni a fejezetből a tanulástervezés gyakorlatát (Papp-Danka, 2021, p. 23). A klasszikus pedagógus-diák kapcsolatban legtöbbször a pedagógus az, amelyik meghatározza a tanulás menetét, felépítését, a tanuló feladatainak ütemezését. A digitális, valamint az ezzel járó otthoni tanulás előtérbe kerülésével a felsőoktatásban a tanulási folyamatok megtervezése már nem csak a pedagógus feladata kell, hogy legyen, hanem a tanulóknak is részt kell vállalnia saját tanulási folyamatának szervezésében. Papp-Danka kiemeli, hogy jelenleg a magyar oktatásban elhanyagolt terület az effajta tanulástervezés, a tanulók önálló tevékenységre való ösztönzése, konkrétan egy olyan tanulói önszabályozási módszer kialakítása, amely

segítségével a tanuló saját céljai elérése érdekében képes egy önmaga által felállított rendszerben dolgozni.

A könyv értékét tovább növeli, hogy a szerző egy további példában a sajátos nevelési igényű tanulók számára is megemlíti oktatásmódszertani lehetőséget (bővebben lásd: 2.2. *A tanulói tevékenykedtetésre épülő oktatásmódszertani lehetőségek című fejezet, 7. Videófelvétel az előadásról*, Papp-Danka, 2021, p. 27). Ez a példa jól mutatja, hogy a könyvben felsorolt tanulási tevékenykedtetést segítő oktatásmódszertani lehetőségek bátran felhasználhatóak a tanulók széles körében.

Sajnos a szerző a harmadik fejezetben nem minden módszertani lehetőségre ad részletes példát. A *Kiválasztott oktatási módszerek részletes bemutatása* című fejezetben kijelölt tizenegy példa tartalmazza a téma kulcsszavait, az oktatási módszer pedagógiai célját, a fejlesztendő kompetenciákat, a célcsoportot, a módszertani ötlet részletes leírását és bemutatását gyakorlati példákkal, az oktatói előkészítés, valamint a módszer alkalmazásának időtartamát, illetve letölthető segédanyagokat. Az alpontok egyes részeinek részletekbe menő és logikusan felépített kibontása nagyszerű és gyakorlati segítséget nyújt a felkészüléshez.

Kritikaként megjegyzendő, hogy a jegyzet olvasása közben minimális hiányérzet lép fel a részletes módszerbemutató felépítésének dinamikájában és a következetesség tekintetében. Jobb megoldás lett volna, ha a részletes leírás egységes, a fent felsorolt alpontok mindegyike, minden példánál konzekvensen említésre kerül.

Egy pedagógus számára felelősségteljes feladat nemcsak a módszer helyes használata, hanem annak megfelelő kiválasztása is. Ehhez ad Papp-Danka segítséget a jegyzet negyedik fejezetében. A szerző hangsúlyozza, hogy a módszerekre úgy kell tekinteni, mint eszközökre, amelyek segítségül szolgálnak az oktatási célok elérése közben. „Az oktatásszervezés során mindig a célokból, a tananyag sajátosságaiból és a tanulócsoporthoz jellemzőiből kell kiindulnunk akkor, amikor módszert választunk.” (Papp-Danka, 2021, p. 77)

Végezetül a rövid tartalmi összefoglaló *befejezés* részt követi a felhasznált szakirodalom és a recenzióban korábban említett minta-melléletek.

Összefoglalóan Papp-Danka Adrienn oktatásmódszertani tankönyvéről elmondható, hogy egy átlátható, szakmailag alaposan megszerkesztett igényes kiadvány, mint ahogy többször is kiemelésre került, tartalmában hivatott betölteni azt az oktatásmódszertani űrt, amelyre a digitális korszakunk pedagógusainak mihamarabb reagálniuk kell. A 21. század oktatási szereplőinek szükségük van a kötetben bemutatott modern és korszerű lehetőségekre. Remélhetően a későbbiekben azok a második fejezetben említett oktatásmódszertani megoldások is kifejtésre kerülnek majd, amelyek példái jelen kiadványban nem kaphattak teret.

Papp-Danka Adrienn (2021). *Oktatásmódszertani Kézikönyv. Tanárszakos hallgatóknak és gyakorló pedagógusoknak*. Magyar Táncművészeti Egyetem.

Irodalomjegyzék

Aristoteles (1936). *Metafizika*. Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Bizottsága.

URL.: https://adt.arcanum.com/en/view/MTA_Konyvek_640548/?query=Aristoteles%3A%20Metafizika%20&pg=0&layout=1